СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 1. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 3-го січня 1938. No. 1. Jersey City, N. J., Monday, January 3, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЩЕ ОДИН ТЯЖКИЙ ЗАКИД У БІК БИЗНЕСУ

ВАШИНГТОН. — Вслід за закидом заступника федерального прокуратора Джексона секретар Ікес зробив тяжкий закид американському бизнесові, в якому сказав, що американський великий бизнес пішов на „сидячий страйк", щоб у той спосіб змусити уряд завернутися зо свого шляху. В гострих висловах Ікес критикував великий бизнес і казав, що Рузвелт старається увільнити американський нарід від фактичного панування найбагатших 60 американських родин, які контролюють половину цілого американського майна й мають великий вплив на ціле американське життя. Ікес перестерігав, що коли тим 60 родинам вдасться зломати силу уряду, то в Америці прийде до фашизму. Той фашизм, говорив далі Ікес, остаточно зле відібється також і на самих багачах, бо він викличе систему, подібну до італійської чи німецької, яка приноровить до них іще гостріші засоби, ніж це теперішній уряд робить.

ВІДГОМІН НА ПРОМОВУ ДЖЕКСОНА.

ВАШИНГТОН. — Попередній закид Джексона викликав широкий відгомін з боку ріжних американських провідних осіб. Між іншими забрав у тій справі голос сенатор МекНейрі і гостро скритикував промову Джексона. Він сказав, що цього роду промови замісць злагіднювати конфлікт, іще більше його загострюють; замісць викликувати взаємне довіря, викликують страх; замісць викликувати кооперацію, викликують клясову ворожнечу. МекНейрі сказав, що такими промовами уряд тільки пробує скинути зо своїх плечей відповідальність за теперішній застій на плечі бизнесу. Коли є поправа, то уряд приписує собі заслуги. Коли щось псується, то це вина бизнесу.

РУЗВЕЛТ РІШЕНИЙ БОРОТИСЯ З МОНОПОЛЯМИ.

ВАШИНГТОН. — Президент заявив, що він рішений усіми можливими способами боротися з монопольними компаніями, які в американськім економічнім житті здобули такі сили, що фактично диктують ціни на ріжні продукти. Ті ціни мусять бути зменшені, говорив президент, щоб їх міг купувати широкий загал і в той спосіб щоб збільшувалась консумція і продукція.

МОЛОКО ПОДЕШЕВІЛО ПІВ ЦЕНТА.

НЮ ЙОРК. — Дві найбільші молочні компанії, Шефілд і Борден, рішили знизити ціну на молоко пів цента від фляшки. Хоч внаслідок загроженого страйку незалежні молочні компанії мусіли відступити від свого пляну продавати молоко три центи дешевше на кварті, то проте заряд міста Ню Йорку думає помогти тим компаніям перевести свій плян і дати людям дешевше молоко. В тій справі заповіджено дальшу боротьбу.

А. Ф. П. КАЖЕ, ЩО БУДЕ ЛІПШЕ.

ВАШИНГТОН. — У місячному перегляді бизнесу, видаваному Американською Федерацією Праці, говориться, що застій у бизнесі, який розпочався минулого вересня та який потягнув за собою зріст безробіття, вже „досягнув дна" і відтепер можна сподіватися, що зачнеться знову поправа. Ця гадка економістів А. Ф. П. оперта на тому, що заладовані магазини великих фабрик уже випорожнюються і треба буде знову пускати цілі фабрики в рух.

ЛА ФОЛЕТ ВІДКЛИКАВ ОБВИНУВАЧЕННЯ КОМПАНІЇ МЕКҐРО.

ВАШИНГТОН. — Голова слідчого комітету в справі шпигування робітників, Ла Фолет, на протест компанії МекҐро відповів, що названу компанію через помилку включено до тих, що наймали агентів для шпигування робітників.

ДЖЕРЗІ СИТІ ВІДМОВИЛО ДОЗВОЛУ НА МІТІНҐ К. П. О.

ДЖЕРЗІ СИТІ. — Заряд міста відмовив організаторам юній К. О. П. дозволу на влаштування мітінгу. Заборону оправдувано тим, що на тому мітінгу може наступити заколот. Бо кілька днів тому 3,000 американських воєнних ветеранів зо стейту Ню Джерзі домагалися, щоб не допустити агентів К. П. О. до цього стейту, тому, що „вони сіють заколот".

МЕКСИКАНСЬКИЙ УРЯД ПЕРЕСЛІДУЄ ЧУЖІ КОМПАНІЇ.

МЕКСИКО СИТІ (Мексико). — Мексиканський уряд далі переслідує чужі компанії, щоб у той спосіб знищити їх, евентуально перебрати під свій заряд. У першій мірі терплять англійські й американські нафтові компанії, яким уряд приказав піднести заплати робітникам на одну третину. Коли компанії відмовилися, кажучи, що це доведе до банкротства, уряд почав конфіскувати їх майно. Сподіваються цими днями ще більшого загострення.

ЦІЛЮЩИЙ ВПЛИВ ЗИМОВОГО СНУ.

Цікавим явищем у природі є т. зв. зимовий сон, який виступає в деяких звірят, нпр. у медведя, борсука, хомяка та ін. Він виступає зимою. Звіря попадає у довготревалий сон, підчас якого його організм є дуже ослаблений, так, що ледви живе, зате той стан дає звіряті перебути зиму без поживи; воно жиє, спалюючи свою жовчеву тканку, і тому будиться весною дуже вихуділе.

НЕДУГА ДОРОГОВИХ РОБІТНИКІВ.

При будові двох великих німецьких автодоріг ствердили появу нової недуги, що зпочатку виглядала доволі таємничо. Жертвою автодорогової недуги впало в першім випадку 149 робітників, у другім 50, причому припускають, що і в інших випадках, в інших центрах будови доріг, мусіли бути подібні захоріння. Жертвою недуги падуть робітники, що заняті при навантажуванні тяжкої вогкої землі, яку викидають або дуже високо (нпр. на віз) або дуже далеко.

Першим проявом цієї недуги є враження ослаблення плечей. На другий день робітник відчуває сильний біль у плечах і вже не тільки нездатний до праці, але навіть не може розібратися чи обернутися в ліжку, а найліпше почуває себе стоячи.

Раніше розглядали цю недугу як ревматизм, урвання мязу і т. п., одначе відповідне лікування зовсім не приносило поправи. Щойно дуже докладні досліди виказали, що в таких випадках буває ушкодження, а то ізломання шийних хребів, головно 6 і 7, а також 1—2 грудних. Ті шкоди можна відкрити, пересвітлюючи організм промінями Рентгена, і вони вимагають довготревалого лікування.

СИРЕНИ БУДУТЬ ВИТРУБЛЮВАТИ ГОДИНИ.

Колись парижани провірювали свої годинники на підставі вистрілу малої гармати, яка стріляла кожного дня точно в годині 12-тій в Пале Рояль. Одначе маленька гарматка працювала тільки в погідні сонячні дні. Коли сонце опинилося в зеніті, побільшаюче скло запалювало порох і гарматка стріляла. Та її чути було не дуже далеко.

Давню гарматку змінили від 18. листопаду сиренами, уставленими для майбутньої потреби підчас повітряної оборони Парижа перед несподіваним налетом ворожих літаків. Кожного четверга, точно в год. 12. вполудне, на підставі хронометру обсерваторії сирени будуть гудіти. Гудок триватиме 1 хвилину.

Цю новинку завели не тільки на те, щоби парижанам дати змогу провірювати їхні годинники. На те мають парижани інші засоби.

Одначе механізм сирени доволі складний і коли вони довго не працюють, починають ржавіти. Тому час-до-часу треба їх пускати в рух, щоб тоді, коли їх справді треба буде вжити, не стали вони мовчаливі.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ВЕСІЛЬНЕ ЗАПРОШЕННЯ.

Князь Павло, регент Югославії, приїхав на залізничий двірець у Београд (Білгороді), столиці Югославії, щоб привитати Юрія, короля Греції, котрий приїхав, щоб запросити регента і його жінку на весілля наслідника грецького престола з княжною Ольгою. Через те, що княжна Ольга є теж правнучкою англійської королевої Вікторії, вона постаралася за дозвіл англійського короля на своє подружжя. На образку регент Югославії наліво, грецький король на право.

ЩЕ ОДНА РЕВІНДИКАЦІЯ КОСТЕЛА.

В Козині, луцького повіту, відібрали православному населенню церкву і передали з великою парадою польському духовенству. Урядово названо цей акт ревіндикацією римо-католицького костела.

ОБІРВАВСЯ БАЛЬКОН З ЛЮДЬМИ.

В місті Сосновці (Польща) обірвався балькон другого поверху і впав на подвіря. На бальконі знаходилися пять осіб, що поломили собі руки, хребти та ноги. Одна особа, служниця Ант. Сліва, померла на місці, інших відставлено до шпиталю.

НЕЗВИЧАЙНА ПРИГОДА.

Незвичайна пригода стрінула реемігранта з Америки, Яна Радка, який вернувся з Америки і привіз із собою поважну суму 15,000 долярів. Він лишив в Америці жінку, з якою умовився, що як знайде щось відповідне в Польщі, то дасть їй знати, щоби приїхала до краю. Одначе знайти щось відповідне йому не вдалося. Нараз зголосився до нього якийсь незнайомий і сказав, що жінка зраджує його в Америці. Обурений Радек спалив усі свої гроші, кажучи: ні мені, ні тобі! Незабаром приїхала жінка Радка і ціла справа виявилася. Показалося, що чоловік який повідомив Радка про зраду жінки, їхав разом із нею і залицявся до неї. Стрінувшися з відмовою, очорнив її перед чоловіком. Довідавшися, що чоловік спалив гроші, жінка розхорувалась.

СИН ПІСЛАВ БАТЬКА ПО СМЕРТЬ.

„Піонірська Правда" подає як примір клясового освідомлення 14-літнього хлопця Віталія Абратіяна, який, підозріваючи свого батька в протиреволюційній діяльності, заденунціював його в ГПУ і в суді зложив проти нього некорисні зізнання. Остаточно батька засудили на смерть і розстріляли, а хлопця в нагороду за його донос і зізнання примістили в одній кращій школі в Москві та позволили йому провести один сезон у зимовій санаторії.

100 ПЕРЕЛ В УСТРИЦІ.

Немалу несподіванку пережив один прислужник в одному паризькому ресторані, який отвирав устриці. Коли він відчинив одну з устриць, знайшов у ній гніздо малих перел. Їх було 100 штук. Багато з них розсипалося по підлозі, та вони не були дуже вартісні. Затекуди вартісніша була сама устриця і її виставили в однім ресторані як дивогляд.

ЛЮДИНА З СЕРЦЕМ ПО ПРАВОМУ БОЦІ.

До одного лікаря у Варшаві зголосився 28-літній ґастрономічний помічник Тадей Хлебовскі, нарікаючи на брак апетиту. Лікар оглянув його і ствердив, що Хлебовскі має серце по правому боці грудей. Його піддали рентґенольоґічним дослідам у шпиталю, де стверджено те саме. Цікаве, що Хлебовского звільнили свого часу від військової служби з причини слабого серця, причому лікарі, які оглядали його при бранці, сказали, що він взагалі не має серця.

ДУХОВНИКИ, ЩО ХОЧУТЬ БУТИ „ШОВІНІСТАМИ"

УЖГОРОД (Закарпаття). — На всепросвітянськім зїзді, пише „Свобода", тисячі рук присягали перед Богом вірність своїй національній ідеї, натхнені промовою богослова Рогача, яка була повна гарячої любови до української ідеї. „Свобода", це, як відомо, найстарший католицький часопис, видаваний тепер о. Авґустином Волошином, відомим народнім діячем і патріотом. Є ще на Закарпатті другий католицький часопис, „Неділя", орган епископа Стойки. „Свобода" заступає напрям народній і український. „Неділя" потягає за „язичіє" і є противукраїнська. І вона то скритикувала промову богослова Рогача, називаючи її демаґоґічною, а ідею українського націоналізму — шовіністичною. На те „Свобода" відповідає „панам з Неділі", що „ми шовіністи з любови до свого" і підкреслює, що тільки той нарід піднесеться релігійно, що має своє національне й глибоко патріотичне духовенство. І треба пише „Свобода", радуватися, що й український нарід зачинає таке духовенство діставати, а не сумувати, як сумує „Неділя".

Брати приклад з бельгійців і ірляндців.

„Панове з Неділі", пише „Свобода", „чи то була смутна річ для церкви, коли сотки бельгійського духовенства на чолі зо своїм релігійним, а рівночасно і національним героєм, кардиналом Мерсіє, готові були вмирати, а багато й повмирали за свій націоналізм? І чи грішили проти церкви ті ірляндські духовники, що були такими загорілими націоналістами?"

ЩО НЕ Є ТАЙНОЮ?

УЖҐОРОД. — „Свобода" подає, що висліди мовного плебісциту на Закарпатті ще не відомі, але одно не є тайною, а саме те, що чехословацька влада зарядила нові голосування там, де родичі висказувались передше за українські шкільні підручники.

СКОНФІСКУВАЛИ КАЛЄНДАР ЧИНА СВВ.

УЖГОРОД. — „Українське Слово" подає, що ужгородська поліція сконфіскувала калєндар ЧСВВ, що був чисто церковного змісту. І то за статтю „про талмуд, або чому жидів не люблять". Чехословацька влада добачує в таких статтях „підбурювання проти жидівської народности".

БОРОТИСЬ І ПРАЦЮВАТИ!

УЖГОРОД. — Провадиться русифікація Закарпаття. Москвофільська преса нападає на український народній рух. Сиплються доноси, а на їх підставі переводять ревізії у народніх культурних працівників і їх арештують. Так пише „Українське Слово" і питається: „Що робити далі?" І відповідає: „Боротись і працювати!" А далі: „А вже найголовніша річ, щоб усі свідомі народовці-українці, яких нині маємо вже десятки, а навіть сотки тисяч, взялися до праці і освідомили ще дальші, менш свідомі або абсолютно несвідомі верстви народу".

ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС НА ВОЛИНІ.

РІВНЕ (Волинь). — Дня 16. грудня розпочався перед польським судом великий політичний процес. На лаві підсудних опинилися пятьдесять молодих селян з костопільського повіту, яким закидають, що належали до Орґанізації Українських Націоналістів, та що таку орґанізацію заснували в останніх роках в костопільськім повіті. Карна розправа потреває кілька тижнів.

ВБИЛИ МІЛІОНЕРА, ЩО ПІШОВ НА ЗГОДУ З ЯПОНЦЯМИ.

ШАНҐАЙ. — Два китайці вбили вистрілами Ло Па-гонґа, китайського міліонера-католика, що був визначним філянтропом і удержував між іншим своїм коштом два шпиталі й школу для 1,000 дітей. Мав високі відзначення від держави і папи. Ло Пагонґ переговорював з японською владою у справі нового китайського уряду, який мав би повстати в Шангаю під японською окупацією.

НІБИ НЕ МАЄ НІЧОГО ПРОТИ ЖИДІВ.

ВІДЕНЬ. — Новий румунський премієр Ґоґа заявив, що він у засаді не є проти жидів. Але він хоче очистити румунський промисл, румунську торговлю і румунські професії від „жидівської навали". Він теж видав закон, яким не дозволяє жидам посідати землю. Жидівські землевласники будуть вивласнені. І буде відібране громадянство тим жидам, що його набули по 1920 році. Ґоґа каже, що в Румунії живе півтора міліона жидів, а це забаґато на край, що має всього 18,000,000 населення. Він хотів би, щоб румуни забрали ті заняття, які тепер є в руках жидів. І не буде терпіти житівської преси. в руках жидів. І не буде терпіти жидівської преси. газет, яких власниками були жиди.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВЕЛИКИЙ БИЗНЕС І УРЯД

Роберт Г. Джексон, один з визначних урядників у бюрі федерального прокуратора, себто щось у роді заступника міністра судівництва, виступив оноді в Філядельфії з гострою критикою американського „великого бизнесу", закидаючи йому „страйк" проти уряду.

Під великим бизнесом треба розуміти найбагатших людей і підприємства цього краю, що їх тут часто називають американською аристократією; а під страйком проти уряду треба розуміти, як сам Джексон пояснив, заходи цих багачів заставити уряд до політичної акції на користь цих багачів. Слово „страйк", що означає удар, є гостре слово, головно, коли його вжити проти капіталістів, але Джексон пояснив докладно, чому він саме вживає такого гострого вислову. Він саме закидає багачам, що вони стараються заставити уряд піти на руку багачам, здержуючи нормальний господарський рух у краю. Зо слів Джексона виходило, що багачі Америки пробують покорити уряд при помочі біржевих потрясень.

Коли взяти під увагу, що ця заява вийшла від високого урядника з оточення президента Рузвелта, то не можна подивуватися, що часописи, які вважають себе речниками багатських кругів Америки, приписали її федеральній адміністрації президента Рузвелта. Добачують вони в цій промові заповідь, що президент Рузвелт не думає сходити з дороги „нового розділу", як цього ці круги й часописи добивалися. Лють, якою віє з часописних відзивів, є висловом розчарування, бо ці часописи від якогось часу мали основи думати, що президент Рузвелт пішов на компромісову дорогу з багатською клясою Америки.

Чи справді президент Рузвелт звернув уже дефінітивно й невідкличо з дороги компромісу з багатською клясою, покищо зовсім певно сказати не можна. Якщо це справді станеться, то вину за це поносить не президент, але саме багатська кляса. Президент справді показав, що він хоче піти з нею на компроміс, але багатська кляса дала йому виразно зрозуміти, що вона ніякого компромісу не хоче. Всякий компроміс має в собі уступку, уступку зо свого бажання, інтересу, уступку на користь противного бажання, інтересу. Тимчасом багатська кляса не хоче нікому нічого уступати. Вона хоче мати все й з ніким нічим ділитися не думає. Їй байдуже безробіття хочби міліонів робітників. Їй байдуже, якими способами захороняти свої інтереси, хочби політичним безправством соток міліонів людей.

Тому, якщо адміністрація завернула з дороги компромісу з багатською клясою, то вона зробила добре, і широким масам населення треба уряд у цьому піддержати.

ПОЖАР!

(Для „Свободи" зо Львова).

В мому сусідстві кинули вшехпольські студенти петарду до жидівського склепу і в цю мить клуби диму заповнили цілу убікацію, та все, що жило, почало тиснутись до вікон і дверей — з криком і зойком:

— Гвалту, горить!

Прибігла до мене жидівка:

— Пане редакторе, нещастя, горить, телефонуйте до пожарної станиції!

Я в цю мить узяв за слухавку, получився з пожарною станицею і кличу:

— Гальо! Панове, при вулиці Гороховській 20 пожар, прошу негайно прибути.

— Кто муві? — чую запит, та подаю своє назвище і число телефону.

— То не вистарча! Проше зглосіць пожар в дзельніцовим комісаряціє.

— Добре, але тимчасом може бути запізно...

— Ніц не порадзе!

Шукаю числа телефону дільницевого комісаріяту, знайшов і дзвоню:

— Гальо! При вулиці такій то, число те і те — пожар. Прошу прислати сюди пожоргістів.

— Кто муві?

Подаю назвище й адресу.

— Зараз, зараз, мусімі спісаць протокул. Назвіско пана?

— Марусин Гриць.

— Ага, добже, ілє лят?

— Пятьдесять чотири!

— Гдзе уродзони?

Подаю місцевість.

— Повят?

— Повіт Сянік.

— Як се ойцец пана назива?

— Теж Григорій.

— Матка?

— Мати: Катерина.

— Катерина, а з дому як се матка назива?

— Цього вам не скажу, бо направду забув, а зрештою, ради Бога, що це має спільного з пожаром; чую гамір на вулиці, крик, гризький дим тиснеться вже до мого помешкання, а ви час тратите на пусті протоколи...

— Пан даруе, але я не позволе собє на жадне поученя. Я мам інструкціє, муше ведзєць, з кім мам до чиненя. Венц пан не ве, як се матка назваіа з дому? А як се дзядек паньскі називал?

— Таксамо, як тато і я.

— Але дзядек по матце?

— Не знаю.

— Якей пан релігії?

— Греко-католицької.

— Народовосці?

— Української.

— Жонати, чи кавалер?

— Жонатий.

— Дзєці сон?

— Є!

— Ілє?

— Двоє!

— Чим сє пан трудні?

— Ні, вибачте, але це кпини з людей! Горить у сусідстві, я прошу рятунку, а ви, чорт знає, що видумуєте.

Жидівка, що була вже біля свого склепу, знов біжить і каже, що пожар дістається вже на перший поверх, де мешкає емеритований учитель, поляк, котрого саме нема вдома...

Сусіди кинулись на рятунок, носять воду відрами з вуличної криниці, бо на нашій вулиці ще нема водопроводів. Небезпека росте! Лучуся поновно з пожарною станицею.

— Гальо! Пажар захватив уже цілий дім, прошу рятунку.

— Кто муві? Проше зглосіць в дзельніцовим комісаряціє!

Лучуся з комісаріятом.

— Цо? Пожар? Зараз, зараз, тілько везме олувек і кавалек паперу. Юж ест. Проше, назвіско?

— Той самий, що перед хвилею говорив, вулиця Гороховська 20, нема часу на протоколи, бо тут іде про людське майно і життя.

— Зараз, зараз, я доперо цо обійол службе, я о нічим не вем. Проше: назвіско?

Подав своє назвище й адресу.

Ойцец пана як се назива? Матка? Якей пан релігії, народовосці— і так далі, аж мене всі чорти брали.

Кинув я слухавку, вибіг на вулицю. Пожар немов пригасає. Клуби диму вже не такі страшні, сусіди, без ріжниці національности, віри, віку і пола, кинулися рятувати ближніх і по довгих зусиллях пожар угасили.

Ще тліються рештки недопалених меблів, ще спалахне роздмуханий вітром якийсь огарок, але ситуація опанована. Згоріло, щоправда, ціле домашнє уладження склепаря жида і частинно потерпів учитель емерит, поляк, але булоб обійшлось без тих шкід, якщоб пожарне поготівля прибуло було кілька хвилин після мого звідомлення.

Але пропало. Погасили сусіди решки вогню і почали розходитись, аж тут пронизливий свист авта!

Їде з парадою одно пожарне авто, за ним друге, третє...

— Приїхали „фаермани"! — подають собі вістку одні другим.

— Муштарда по обедзє! — Рихло вчас! — кепкує собі якийсь робітник.

А „фаермани" з парадою зіскакують зо своїх авт, висувають драбину, біжать по ній до вікна; а що вже нема що гасити, берутьвя до урядування.

В першу чергу — розганяють публику.

— Проше сє розейсць!

Коли вже очистили вулицю від публики, обступили пошкодованих, „старший" виймає папір, олівець та починає:

— Назвіско?

— Як сен ойцец називал?

— Як матка?

— Якей релігії?

— Ілє лят? І так далі!

Так питали всіх мешканців дому, всіх сусідів, все те списали і з такою самою парадою, як приїхали, так і відїхали, торуючи собі дорогу пронизливим свистом.

Гр. Гануляк.

СТИСЛА НАУКА І ЩАСТЯ ЛЮДЕЙ

Стислими, чи точними, науми ми називаємо такі науки, які мають до діла виключно з холодним розсудком та які можна провірити, чи схопити певними математичними формулами. До стислих наук належить математика, астрономія, фізика, хемія, а далі техніка, природознавство і т. п. Протилежні до стислих, чи точних, наук, є ті науки, які мають до діла з людськими настроями, почуваннями, душею, субєктивізмом, та яких не можна схопити в холодні математичні форми, тільки треба їх набувати шляхом спільної праці мізку і серця. Тих наук не можна провірювати якимись математичними формулами, тільки до цього треба мати певний вироблений особистий погляд і душевну, чи мистецьку інтуіцію. До таких наук належить література, психольогія (наука про душу) історія, мистецтво, а по части й економічні науки, і т. п.

Гуманістичні науки, такі як література, фільософія, історія, психольогія, мистецтво, ушляхотнюють людського духа, творять культурні цінності. Вони також безпосередньо викликують у людей певні настрої, які можна назвати людським щастям, чи терпінням. Зате стислі науки створили нам техніку, побудували величезні міста, фабрики, машини, авта, кіна — створили нам цивілізацію, яка посередньо викликує у нас певні душевні настрої, себто почуття радости чи терпіння. Не світло, не щум фільмового апарату, ні сама механічна зміна образків на екрані викликує у нас певні настрої, тільки мистецька сторінка фільми, що її артисти при помочі техніки передають нам на полотно.

Нині техніка йде такими великими кроками вперед, що в тих людей, які стараються вдуматись у будуччину, викликує острах: до чого це все докотиться? Навіть ті люди, що вповні одобрюють це шалене темпо технічного поступу, деколи зітхають за „старими добрими часами", коли люди мали більше часу, коли не дбали за скорість, не гонили з висолопленими язиками за чимсь невідомим і щастя не шукали десь поза собою, тільки шукали його самі в собі, у своїй душі.

Ми нині звикли їздити скорими поїздами й автами. Ми так привикли до точности і скорости, що нас денервує, коли поїзд пять минут спізниться. А всетаки нам деколи приємно згадати ті часи, коли люди їздили кіньми, коли не було розкладу залізниць, коли будильник не дзвонив нам що ранку над головою, коли люди бодай на прохід могли вийти, не спішачись. Неодному з нас часто насувається на голову питання, чи нині люди, маючи величезні міста, гарні помешкання, гарні убрання, ріжноманітний харч, авта, кіна і т. п., почуваються щасливіше від наших батьків, дідів чи прадідів.

Ми можемо нині глузувати собі легко з наших батьків і дідів, що вони не знали ціни часові, що не дбали за час і легкодушно ним „шафували". Але якби ці батьки і діди нині встали з гробу і приглянулись до нашого життя, то вони висміялиб нас і сказалиб, що хоч ми страшенно цінимо час і використовуємо кожну мінуту, то фактично ми ненавидимо цей час з цілого серця, і коли маємо його найменшу хвилину, то зараз хочемо його чимсь убити. „Ви вбиваєте час, а не цините його", сказалиб наші батьки.

Маючи це на увазі, стислі науки фактично не ущасливили людей; бо щастя це не розумове, обективне, стисло-наукове поняття, тільки чуттєве, субективне, душевне, і воно радше входить в обсяг гуманістичних наук, ніж стисло-наукових. А гуманістичні науки в нинішню добу технічного розвитку таки надобре занедбані.

Купити собі гарну одіж — це безперечно приємність. Але ця приємність не криється в самому факті купна, тільки в чомусь цілковито іншому. Передівсім приємність замикається в тому, що людина цю одіж здобула не легко, тільки певними трудами. Далі в тому, що ця одіж є оригінальна і творить складову частину її особистости; в кінці в тому, що знайдуться інші люди, що будуть цю одіж і цілу особистість даної людини менше чи більше подивляти.

Уявім собі такий випадок: Воякам дали дуже гарні однострої. В першій хвилі кожний вояк, надягаючи в касарні однострій, матиме приємність, подивляючи себе в цьому однострою. Але коли він вийщов на подвіря та побачив, що кожний вояк має точнісінько такий самий однострій, його почуття приємности відразу змаліло до одної десятини. Але те почуття не зникло ще зовсім; бо вояк собі думає, що вечором він вийде на місто і там буде його подивляти якась дівчина, чи його знайомі. Колиб одначе його полк стояв десь на відлюдді, де не булоб перед ким попisатись тим однострoєм, то цей однострій не додав би воякові ні крихітки щастя.

Нинішня цивілізація, яка кожного року викидає величезну скількість таких продуктів, що ще минулого року вважалися за люксус, саме не бере під увагу тих обставин, серед яких даний продукт уприємнює людям життя. А ці обставини є найголовнішим чинником у щасті людей. Нинішні фабрики тільки виригують ріжні продукти; склепи достарчають ті продукти до консументів і на тім кінець. І одні і другі можуть собі думати, що тим ущасливили людей. Тимчасом ми бачимо, що враз зо зростом продукції люди стають чимраз нещасливіші, неспокійніші. Немов та дитина, що дістає забагато забавок, вони перетомленими очима дивляться на виставові шиби, за якими видніють усе якісь нові річи, і відвертаються від них та приспішують ходу в погоні за чимсь невідомим...

К. Клеменс.

ЗУСТРІЧ ІЗ ПИСЬМЕННИКОМ

Він хотів мати переділ для себе і дивився з вікна вагону на перон, на подорожніх. Не треба було дуже боронити свого переділу, бо довгий поїзд був ледви наполовину занятий пасажирами. З легким серцем сів у свій куток. У переділі було їх тільки двоє: він і сусідка. Дуже обережно зпоза беріжків газети почав він приглядатися до цієї молодої жінки. Дівчина (на таку виглядала) читала; мабуть журнал. Мала окуляри. Окуляри трохи збентежили молодця.

— Восьме чудо світу... — думав він про себе. — Чи хто таке, щоб гарна дівчина вживала окулярів? Чи гарна вона? Так, непогана. Мабуть носить окуляри, бо записав їй лікар. Що вона таке читає? Ого, вже помітила, що я хотів би це знати.

З великою силою волі вдернув молодець свій зір від товаришки подорожі і байдуже дивився крізь вікно на краєвид, що змінявся перед його очима. Скрізь тільки корови, вівці та верхи дерев.

Усміхнувся. Вже знає. Цей той самий журнал, який він читає звичайно з приємністю. Поглянувши на сусідку, думав про те, що бодай оце одне її... Та як наблизитись до неї? кишеню камізольки і тричі голос його якби завмер у горлі. Та нараз рішучим рухом виняв папіросницю і водночас, якби від того самого руху звідся в нього енергійний голос:

— Чи дозволите, пані?...

Вона глянула на нього спокійно зпонад журналу і відповіла:

— Ні, дякую, я не курю.

— А чи вам перешкаджає те, що я курю?

— Ні трохи.

Вона знову закрила своє обличчя журналом і він мусів подивляти у вікні корови та вівці. За кожним разом, коли його погляд звертавсь у бік сусідки, міг він ствердити, що вона справді потонула у лектурі.

Щось за хребтом його скоботало і він від нетерпячки зважився знову на розмову:

— Чи дозволите відчинити вікно?

Вона піднесла голову з усміхом:

— Будь ласка. Не маю нічого проти свіжого повітря.

Він устав і підтягнув шибу. Знову минуло чверть години одноманітної мовчанки і він не знаходив теми. Нараз Провидіння прийшло йому з поміччю: досить міцно журналу, який виховзнувся їй на землю.

Швидко нахилився і підніс журнал, що впав заголовною сторінкою в його бік. Серед ріжних заголовків змісту великими буквами був написаний на обгортці один, що впав йому в око: „Нахабство" — Адріян Форест.

Обтрусив порох з журналу і передав його сусідці.

— Дякую дуже.

— Не гнівайтесь... але я хотів вам сказати, що так рідко трапляється мені зустріти когось, хто читає мої оповідання.

— Не розумію вас... — відповіла сусідка.

— Я зовсім випадково побачив, що ви маєте в руках журнал, де є моє оповідання.

— Єправді?

— Но так... воно моє... Моє імя Адріян Форест.

На якусь секунду блиснула дама поглядом, якби йому не вірила. Стягнула окуляри і, наче хотіла скористати з такої незвичайної стрічі, сказала тепло:

— Дуже мені приємно. Це така рідка нагода стрінути справжнього письменника.

— Алеж пані — боронився він скромно.

— Кажу щиро. А головно приємно тут те, що це автор такої новелі.

— Чи вона вам подобається? брі оповісти мені, як ви знаходите свої теми.

— Зовсім попросту. Можу зробити порівняння з годівлею курок. Будиться чоловік і знаходить у голові, наче в курнику готове яйце.

— Ах, Боже! Якби я так могла! Але скажіть мені, як ви могли наприклад таку новелю видумати з нічого — говорила жінка, вся захоплена.

— Отаку? — спитав він, розтягаючи склади.

— Но так... Звичайна собі тема про молодого чоловіка і молоду жінку, що їдуть разом залізницею...

— Справді?

— Но; не прикидайтесь тепер, що ви вже забули її зміст.

— Ні, не забув... а попросту перемішую фантазію та життя.

— Не вірю, щоб ви могли колинебудь зустріти в житті таку ідеальну дівчину.

Молодець завагався, чи має відповісти: „Досі ні", але відчув, що така відповідь була би занадто банальна. Волів іще раз витягнути папіросницю і спитав:

— Чи не закурите?

— Теперь з охотою... Гадаю, що ви не гніваєтеся за мою цікавість.

— Зовсім ні. Ви підхлібляєте мені. Ми, письменники, пишемо так безпосередньо, часто не здаючи собі справи, як це у нас виходить, що нераз приємно нам порозмовляти — Чи потребуєте багато часу на таке оповідання?

— Ні, звичайно небагато.

— Яку ви мусите мати велику фантазію!

— Щож, ми, письменники, живемо тільки фантазією!

— А чи, наприклад, подорож добре впливає на вашу фантазію?

— Кожного, кого зустрічаю, зараз називаю якимсь іменем у своїй думці.

— Як це оригінально! А мене?

— Я назвав уже вас — Симпатією. Чи гарно?

Вона всміхнулась таємничо. Поїзд їхав як у сні. Доїжджали до Лондону. Видко було сірі дахи.

— Я вам дуже вдячний, пані, що ви дали мені нагоду провести так приємно час.

— Алеж ні, це я повинна вам подякувати за таку цікаву розмову про літературу.

Поїзд зупинився. Вивинув перон.

— Чи можу покликати для вас авто? На мене мало чекати мое авто, але видко шофер спізнився.

— Ні, дякую дуже... Я волію йти пішки. Бувають такі дні, коли відчуваю потребу пройтись. „Ґуд бай"!

— „Ґуд бай"! Мое поважання!

Чоловік тримав у руці капелюх, кланяючись, а жінка щезла за хвилиною в юрбі подорожніх. Він почекав іще хвилину і вийшов поволі до підземельної залізниці.

Двацять хвилин пізніше ввійшов він до великої фірми посередництва продажу ґрунтів.

— Но, якже там, пане Мейбрік, чи вдалось вам закінчити наш продаж у Бірмінґемі?

— Розуміється, пане шефе.

— Но, то гарно. Перегляньте ще всі ті папери і напишіть мені звіт.

— Зараз, пане шефе — і похилився над бюрком.

Довгу хвилину не міг узятись до праці. Все ще бачив перед собою свіжі враження з подорожі.

Майже в той самий час увійшла панна „Симпатія" до бюра на одній тихій площі. Її привітав щирий старший добродій, з теплим усміхом:

— Добрийдень, місс Джонсон. Будь ласка, сідайте. Мушу вам з приємністю сказати, що ваші оповідання у нашому журналі дуже подобаються нашим читачам. Ваш псевдонім Адріян Форест став уже гаслом, символом для таких легких, приємних оповідань. Коли можу рахувати на найближче ваше оповідання?

— Здається, до найближчого числа, бо саме сьогодня в поїзді знайшла я дотепну тему.

Перекл. в. г.

Справжні казки переживають діти, а оповідають старці. — (Ґергард Ґавптман).

Є люди, при яких можна хвалити лише китайського цісаря. — (Гебель).

Чоловік і жінка то одно тіло, лише кишені мають дві. — (Жидівська приповідка).

Питалися старця, чому не жениться, він відповів: „Не люблю старших жінок". „То оженися з молодою". А він: „Коли я старих не люблю, то як можу сподіватися, що мене молода полюбить?" — (Саді).

З ДНЯ

НЕ СТИДАЮТЬСЯ СВОЄЇ МИНУВШИНИ.

Американські часописи принесли недавно фотографію нововибраного посадника міста Дітройту, Ричарда Редінґа, коли він під маґістратом продає ґазети в користь фонду „старих ґазетярських хлопців". Під фотоґрафією є також пояснення, що той сам Ричард Редінґ, що нині є посадником міліонового міста, за своїх молодечих літ продавав на вулицях ґазети. Тому саме й тепер, в часі кампанії за створення фонду для „старих ґазетярських хлопців", він навмисно вибрав собі ту ролю, яку виконував довший час у своїх хлопячих літах.

Це не перший випадок, що американці признаються до свого колишнього походження і заняття, хоч те заняття, чи походження, не було дуже „панське", „аристократичне". Й не тільки вони не стидаються признаватись до цього, але й широкий загал навіть шанує їх за те, що вони в житті зуміли перескочити стільки щаблів і з низького положення потрапили видряпатись у суспільній драбині на вищі становища.

В НАС ТРОХИ ІНАКШЕ.

В нас ця справа представляється трохи інакше. Яскраві випадки, коли то „вчений син" у місті цурається своїх родичів, або „військова шаржа" стидається своїх родичів-селян допустити до касарні — знайшли свій голосний відгомін навіть у нашій літературі. У більшості ті діти, що вибилися чимнебудь у житті, стидалися своєї минувшини, стидалися своїх родичів-селян, хоч дуже часто ті родичі-селяни відзначалися більшою чесністю, а навіть більшою здоровою сільською мудрістю, ніж деякі так звані „пани" з міста.

„ХЛОПСЬКИЙ СИН".

Правда, в деяких випадках, коли це з демагоґічних причин було потрібне, такі „пани" з міста виходили перед загал і, бючися в груди, говорили: „Я хлопський син, я походжу зпід сільської стріхи, так як ви, я розумію ваші клопоти і недомагання!" Але здобувши таким способом належну скількість оплесків від тих селян, „хлопський син" вертався до міста і знову старався так приймати своїх родичів-селян, щоби, борони, Боже, не побачив їх котрийнебудь з його товаришів, якийсь „пан", хоч той „пан" дуже часто був таксамо такий самий „хлопський син", як і він.

ЧИЯ ТУТ ВИНА?

Як усе на світі, так і цемусить мати свої причини. Але, мимоходом кажучи, причин ніколи не треба зараз уважати оправданням. Бо причини має і крадіж; скажім, жадоба гроша у злодія це причина до крадіжу, проте за крадіж карають. Таксамо причини має і це, що освічені діти часто стидаються своїх родичів-селян; але ці причини ще не оправдують такого поступовання.

Якіж це причини? В першій мірі тими причинами є це, що в минулому віці, а також по війні, культурне, політичне й економічне життя наших людей у Галичині спочивало в руках поляків. Вони надавали тон цьому життю. А що поляки все зґірдливо відносилися до українського селянського стану (а по части і до своїх мазурів), тому ця зґірдливість уділялася також виховуваним у місті селянським дітям.

„НЕПОБОРНІ" ОБСТАВИНИ.

Часто тим дітям було навіть надзвичайно прикро, що вони мусіли ховатися перед іншими зо своїми родичами-селянами. Часто вони кляли з цілої душі ці обставини, що змушували їх таке робити. Вони ховалися нераз зо своїми родичами навіть тоді, коли мали в серці велику любов і пошану до них. Але вони були заслабі, щоб опертися обставинам, опертися цій аґітації поляків, яка впродовж довгих років, а навіть віків, збезцінювала український селянський стан.

ВИНЯТКИ.

Так поступав пересічний „спаношений" син селянських родичів. Але були і винятки. Можна навіть сказати, що тих винятків було багато. Траплялися і такі селянські діти, які гордо ставали на бій з тою ворожою аґітацією; які вірили в чесноту і шляхотність своїх родичів до тої міри, що кидали визов до боротьби цілому, здавалося, розторощуючому, окруженню. Вони не стидалися своїх батьків, не ховали їх по закутках, а саджали за столом поруч зо своїми товаришами і приятелями. І хоч може декотрі їх приятелі та знайомі і крутили носом з приводу цього, то на далеку мету вони за цю мужну поставу набирали до них навіть захоплення і поваги.

А ТЕПЕР З ІНШОЇ „БОЧКИ".

Але треба зазначити, що ця ворожа аґітація, яка зґірдливо відносилася до нашого селянського стану, так глибоко була врізалася в наш широкий загал, що викликала серед самих селян підсвідому погорду до себе самих. Часто траплялося таке, що селяни з недовірям, а навіть зо зневагою відносилися до якогось високо поставленого чоловіка тому, що „він походив із селянського стану". Чужинець, що був „панського роду" (часто з лапсердакової шляхти, в якої лиш ковнірець виднів, бо решту сорочки зїли воші), знаходив серед наших селян більше поваги, а навіть довіря. Очевидно, таке також траплялося не все, але частенько. Цього роду психічні відрухи свідоміші українці слушно таврували як „залишки рабства".

ЦІ ЗАЛИШКИ ПЕРЕНЕСЕНО І НА АМЕРИКАНСЬКИЙ ҐРУНТ.

Ці залишки рабства перенесено і на американський ґрунт. Ми часто бачимо, з яким уподобанням і насолодою наші аматори, що походять із селянського роду, викпивають собі на сцені селян. Як тільки появиться на сцені селянин, то він конче мусить бути кумедно убраний, недотепний, дурноватий. І дивіться, як глядачі, що теж у більшості походять із селянського роду, сердечно регочуться з цього селянина. Нікому не хочеться сказати на адресу такого „актора": „Брешеш, сякий - такий сину! Наші селяни не є дурноваті, брудні, неохайні потвори. Це люди зо шляхотними почуваннями, з мистецьким смаком, з глибокими етичними засадами, з вражливою душею. Як ти смієш собі з них так без розбору покпивати?!"

Американська приповідка говорить, що „інший ніколи не пошанує тебе більше, ніж ти сам себе шануєш". Згадуючи наше селянське походження, ми нераз нагадаймо собі того дітройтського посадника, що під ратушем продавав ґазети — на спомин своєї хлопячої професії.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ЯЗВА.

Глянувши в історію нашої минувшини, побачимо, що за час нашого кількалітнього поневолення вороги намагалися, кожний на свій лад, винародовити наш нарід. Терором, шибеницями, підступом вносили вони серед нас гризню й розгардіяш, щоб опісля розслабленний нарід покорити, евентуально знищити.

В тій їхній руїнницькій роботі помагали їм усе таки свої домашні відступники, яничари. І були в нашій історії хвилі, коли наш нарід скорим темпом котився в страшну пропасть і під ударами ворожого кнута малощо не згинув. Одначе в таких траґічних моментах усе знайшлася в українськім народі якась дивна сила, що рятувала його від загибели.

Цею дивною силою, що в найтяжчій хвилині поривала український нарід до боротьби, все був український націоналізм. Він усе був тим чинником, що двигав український нарід з депресії і помагав йому віднайти своє національне обличчя, свою національну правду. Яскравий вияв цього націоналізму ми бачимо в княжих часах, у козацькій і гетьманській добі, в останніх визвольних змаганнях.

Довговікова неволя, на жаль, не проходила для нас безслідно, а витискала на нашій національній душі тавро рабства. Ця неволя виховала в нашій суспільности цілі кадри яничарів, які помагали ворогам поневолювати рідну землю. Під впливом гнету деякі шари нашого суспільного життя стали менше відпорними на ворожі удари і почали підпадати під впливи чужих, шкідливих нам ідей. І так, український нарід переживав кочубеївщину, кацапщину, польонофільство, а тепер переживає нову форму кацапщини, якою є большевикофільство.

Большевизм це осад чужих чинників, головно москалів і жидів, і хоч він подекуди і прибирає українську форму, то фактично має за завдання цупко держати Україну при Москві й розточувати з середини всякі українські сутонаціональні пориви. На жаль, цей чужий нам большевизм знайшов серед української суспільности чимало яничарів, які помагають ворогам розпинати Матір-Україну. Руками цих яничарів Москва знищила нашу молоду державу в 1917—1920 році. А тепер руками тих большевицьких яничарів Москва далі пробує роздавити свіжого і здорового українського націоналістичного духа серед українського народу. В цій боротьбі кривавиться Україна, падуть сотки тисяч жертв, а проте цього видно, заманo для спантеличених большевизмом людей, що живуть тут за границею. Бачимо, що навіть старі комуністи в Україні зрозуміли, до чого прямує Москва, і починають проти Москви виступати, хоч у кожному випадку за це грозить їм кара смерти. А яничари за границею далі стараються здеморалізувати наших людей, далі сліпо служать московському тиранові, Сталінові. Ось ці яничари помагають добивати український нарід. І хоч Москва за ту рівну роботу стріляє їх одного по другім, то проте нещасні раби думають, що вони стануть винятком, що Москва їх виріжнить і краще заплатить за їх нікчемну роботу.

Український широкий загал мусить добре визнаватися в підступно-хитрій большевицькій роботі. Бо большевики в своїй пропаґанді підшиваються під прихильників робітничої кляси і стараються зеднати собі симпатії загалу тим, що вони, мовляв, є прихильники робітників. Але українці найкраще зуміють протиставитись тій пропаґанді тоді, коли добре будуть памятати про те, що діється в Україні, про розстріли, нужду, стахановщину і міліони невільників, що даром виконують державні роботи.

Михайло Ярош,
Клівленд, О.

МИНУЛОСЯ — НЕ ЗАГИНЕ!

Минулося все, що було,
Проминула слава,
Яка колись попід небо
Високо літала.

Минулося. Тільки спомин
З того остається.
Доки тільки в грудях серце
Українське бється,

То все буде говорити
І все споминати,
І все буде на ті шляхи
Оком споглядати,

Куди славні козаченьки
В похід виступали
І за рідну Україну
Життя покладали.

Ой, зісталась з того часу
Неодна могила,
В котрій навік козаченька
Голова спочила.

Що йшов рідну Україну
Свою боронити,
Щоби ляха, чи москаля,
На Січ не пустити.

Минулося, мов прогуло,
Як доля витала,
Та як славою Вкраїна
Наша процвітала.

Минулося. Лиш могили
Навіки зістались,
Котрі для нас давні часи
Нині пригадали.

Минулося — не загине
Память поміж нами,
Бо ми нині, їх унуки,
Стаємо до слави.

Наші шляхи — куди діди
Наші йшли до бою,
Щоб боротись дозагину
За долю і волю.

Щоб боротись, не жаліти
Життя молодого,
Лиш за волю золотую
Для добра спільного.

Виростає нова сила
На честь і на славу,
Щоби знову збудувати
Вкраїнську Державу!

МИКОЛА ГОРІШНИЙ.

Досконалість є рідка, а ще рідше доцінюють її. — (Гете).

У СПРАВІ СТАРОКРАЙОВИХ КАЛЕНДАРІВ

Перша велика висилка старокрайових календарів, що прийшла була до книгарні „Свободи" ще у вересні, вже давно вичерпана. Щоб задовольнити великий попит на ці популярні видавництва, книгарня зробила була друге замовлення, багато більше від першого. Це замовлення вислане було зо Львова при кінці жовтня. Коли воно не прийшло до Америки впродовж такого часу, в якім товарові посилки звичайно прибувають, адміністрація друкарні стала слідити за причинами опізнення. Ці розсліди показали, що посилка за всякою правдоподібністю попала на спеціяльно чартерований товаровий корабель „Виджилент", що виїхав з Ґдині 13-го листопаду й що був би вже давно в Америці, якби не те, що по дорозі через бурі попсулися його машини й він мусів задержатися в Анґлії для направок. Покінчивши направки, він уже виїхав у дальшу дорогу й тепер заповідають його прибуття до Америки по 5-тім січня 1938-го року. З огляду на те, просимо всіх цих наших покупців, що замовили собі старокрайові календарі або які інші вичерпані тут книжки, пождати до часу приїзду цього корабля. Якби наші здогади не оправдалися, якби ми через те не могли доставити нашим покупцям замовлених ними календарів, то дозволимо їм вибрати собі замість календарів інші книжки, або повернемо їм гроші.

Адміністрація книгарні „Свободи".

Черга.

— Найдорожча Олю, — каже Стиранка — чи можу щось зробити для тебе, щоб тобі дати доказ, як щиро я тебе люблю?

— Оженися з моєю старшою сестрою. Батько сказав, що я щойно тоді могтиму віддатися, коли вона буде забезпечена!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДОПОМОЖІМ УКРАЇНСЬКІЙ УЧАСТІ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ.

Пишу англійською мовою, але прошу передати те по українськи, що я дуже зацікавилася тим, що вичитала в „Свободі" про Світову Виставу в Ню Йорку, зглядно про те, що українці повинні взяти участь у тій виставі.

Я є з молодшого, тут родженого покоління. Моя думка така, що 45 міліонів українців мусять мати на тій виставі свою власну репрезентацію. Росія чи Польща не можуть нас представляти. Це є нашим обовязком використати Світову Виставу на те, щоби пригадати світові, що українські землі є в неволі. І тут повинно прийти з допомогою наше молоде покоління. Тепер уже є багато таких, що говорять добре англійською мовою, а зарazом і добре знають історію України, українську культуру, а також політичне положення українського народу під чужими владами. Те молоде покоління повинно собі взяти за завдання не допустити на американській землі до того, щоб ті, що поневолюють українські землі, мали право за ті землі говорити, ті землі представляти. Українське імя мусить бути заґрепрезентоване на Світовій Виставі в Ню Йорку в 1939 році. Ми мусимо знайти гроші на ту справу. Не можливо навіть думати інакше.

Марія Ракочій,
Балтімор, Мд.

УКРАЇНСЬКА РАДІО-ПРОГРАМА

Анна, Микола й Олексій Грабаровичі з Сентралії, Па., сестра і брати котрі провадять українську радіо-програму більш як 3 роки, як кожного року так і цього року 7-го січня, на Різдво Христове, передадуть українську радіо-програму від години 3 до 4, зо стації W.A.Z.L., Hazleton. На тій програмі будуть грати українські музичальні козаки в числі 12. Їх диригентом є молодий козак.

Микола Грабарович.

РАДІО! СЛУХАЙТЕ УКРАЇНСЬКОЇ РАДІО-ПРОГРАМИ НА РІЗДВО!

В наступну **пятницю, 7-го січня 1938 р.**, в день українського Різдва, буде передана через радіо спеціяльна **Різдвяна Програма** з українськими колядами і святочними бажаннями з висильної стації **W.B.N.X 1350 Kc.** від **години 3:30 до 4:30 пополудні.**

А в **неділю, 9-го січня**, на св. Стефана, як звичайно від **9 до 10 рано**, буде продовження **Різдвяної Програми на тій самій стації** з додатком веселої музики **Василя Гули.**

Всі святочні бажання і на неділю треба посилати завчасу на адресу:

NASZ BAZAAR, 151 AVENUE A., NEW YORK, N. Y.

Петро Задорецький, заповідач.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

Ювилей генерала В. Сікевича.

Тутешня українська кольонія відсвяткувала в неділю, 28. листопаду, 50-літній ювилей військової й дипльоматичної діяльности ґен. Володимира Сікевича.

Шановний Ювилят прибув враз зо своєю дружиною з Канади до Клівленду, задержуючися в гостях в о. прот. М. Запаринюка. В неділю пополудні зібрались масово люди міста Клівленду й околиці в гарній домівці Укр. Нар. Дому. На сцені стояв хор укр. прав. церкви під орудою вчителя й диригента п. С. Курилова.

Точно в третій годині пополудні явився Ювилят у військовому одностроює в супроводі кількох членів Чорноморської Січи, що були також в одностроях. Хор привитав його грімкою піснею: „Слава, ґенерале, отамане наш". Пісню цю уложив спеціяльно на це свято о. С. Мусійчук.

По привіті й вступному слові, виголошенім о. В. Мерецьковом, засів ювилят враз із своєю дружиною на призначене місце, слухаючи програми, яка була досить ріжноманітна.

На сцену виступив дитячий хор рідної школи в числі 40 дітей, і під управою свого вчителя, С. Курилова, відспівав три пісні: „Журавлі", „Тиха ніч" і „Козак коня напував". У перервах між піснями віддеклямували дівчатка свої деклямації, що гармонізували з цим святом. Саля була виповнена, а навіть забракло було місць і багато народу мусіло стояти. Публика немов зачарована слухала програми молодих школярів, нагороджуючи їх бурхливими оплесками.

Пані А. Климковська-Ембел, відома в Америці оперова співачка (сопран), відспівала сольо „В садочку", а потім з панею Я. Куриловою, відомою в Канаді зо своїх драматичних виступів, відспівали два дуети, за що одержали довготриваючі оплески від одушевленої публики. До соля й дуетів грала на піяні панна А. Кухта.

Виступали також молодші й старші дівчата з фізичними вправами.

Змістовний реферат виголосив о. М. Запаринюк, викресуючи ним в очах слухачів іскри бадьорости й одушевлення.

Потім виступали з програмою вокально-музичною гості з Пітсбурга, під проводом п. М. Желехівського, і відіграли кілька клясичних творів, між іншими „Українську баляду" й „Увертуру" до опери „Мазепа'. Музикантів було 16. Сини о. Желехівського, Мирослав і Володимир, та п. Іван Шабатура відспівали тріо в супроводі панни Ірини Желехівської при піяні.

Виступала також орхестра під проводом п. С. Курилова з „Вязанкою Українських Пісень". До всіх інших музичних точок приґравала на піяні панна Маруся Запаринюк.

В часі концерту виступали з промовами: посадник міста Клівленду п. Буртон; капітан американської армії, Мекс. Д. Ґастон з Огайо Нешенел Ґард оф ди Арми; і багато інших гостей та делеґатів — місцевих і позамісцевих.

Перед закінченням програми й по сфотографуванні ґенерала В. Сікевича репортерами, промовляв сам Шановний Ювилят, висловлюючи радість з такої великої імпрези, не забуваючи прицьому переповісти коротко своє життя й свою відданість Україні. Він сказав, що й далі буде щиро працювати для добра українського народу, й коли прийде слушний час, він поведе ще раз бойовиків на поле слави.

В часі концерту, поза іншими дарунками, вручено ґен. Сікевичеві прегарну китицю з 50 рож, на знак 50-літнього ювилею.

При самому кінці програми виступив хор під управою п. С. Курилова і відспівав три пісні: „Ой, видно село" В. Колесси, „Тиха вода" Ярославенка і „Гей, там на горі" Давидовського. Хор співав знаменито, за що одержав рясні оплески.

Господарем свята був адвокат п. О. Малицький.

Треба надмінити, що ініціяторами ювилейного свята були Злучені Організації міста Клівленду, а також церковні громади враз зо своїми парохами.

Свято закінчено українським гимном „Ще не вмерла Україна".

Учасник свята.

На вулиці.

Курдибанчук стрінув на вулиці дуже гарну дівчину. Рад би з нею зазнайомитися та не має відваги і не знає від чого зачати би розмову. Вкінці рішається.

— Ах, який гарний цей ваш песик, пані!

— Чи вам сниться? Я не маю ніякого песика.

— Так, так... та якось треба зачати розмову — відповідає Курдибанчук.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З БОРОК МАЛИХ, ПОВІВ СКАЛАТ.

Дорогі односельчани! На днях ми одержали з Рідного Краю листа, в котрім наші браття просять нас помочи, бо зачали будувати Народній Дім. Вибудували фундамент і так залишили, бо не мають грошей. Такий дім, як вони зачали будувати, буде коштувати 13,000 злотих, то є 2,000 долярів. Ще в 1930 році задумали вони такий дім побудувати. Але польська влада на те не позволила. Отже немало вони доложили труду і праці, заки дістали цей дозвіл на будову Народнього Дому. А позволили так, що будинок має бути скінчений до кінця 1938 року. Та скінчити вони самі не всилі, якщо ми, односельчани з Борок Малих, що живемо в Америці, не прийдемо їм з помічю.

Дорогі односельчани! Якщо ми хочемо, щоб наше село не було позаду, то допоможім нашим братам у тім великім ділі, бо вже майже в кожнім селі в скалатськім повіті є Народний Дім, а в нашім селі ще нема. Ми вже переслали до села 250 долярів, а в касієра ще є 50 долярів, котрі на днях вишлемо до рідного села на руки комітету в Борках Малих, до якого входять: Ілля Познаський, голова; Михайло Шварцовський, касієр; Микола Басан, секретар.

За Комітет у Вунсакеті, Р. Ай.:

Анна Процишин, голова; **Михайло Карась**, касієр; **Антонина Пушкин**, секр.

Просимо слати жертви впрост до краю до комітету, або до комітету у Вунсакеті, Р. Ай., на адресу: Michael Karas, 368 East School Street, Woonsocket, R. I.

У малярській робітні.

Гість: — Чудове і таке реалістичне! Просто кожному, хто дивиться на цей ваш образ, мусить слинка стікати...

Маляр: — Як дивиться на цей захід сонця?

Гість: — Ах, перепрошую, бо я думав, що на цьому образі намальовані на тарілці саджені яйця!

—o—

Проба.

— Петрусю, ти чого стоїш перед дзеркалом із замкненими очима?

— Я хотів би бачити, як я виглядаю підчас спання.

—o—

Рада.

— Що маю робити, пане докторе, щоби мій чоловік не говорив крізь сон?

— Хай пані йому в день дадуть дійти до слова.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (49)

Тарзан тепер був рішений за всяку ціну врятувати чорну дівчину з кігтів жорстокого кавуру. Він міг це легко зробити. Він просто міг кинутись на нього і його розчавити. Але Тарзан не хотів цього робити. Ідені міг іще стати йому в пригоді. Він мав на увазі далі слідкувати за Іденієм, аж до самої оселі кавуру. Тому він рішив викрасти дівчину.

Треба було узброїтися в терпеливість, аж поки наступить до цього відповідна хвиля. Немов той кіт жде на мишу, так Тарзан ждав на відповідну хвилю, щоб викрасти дівчину. Сонце заходило вже за хмари, коли Ідені кинувся на дівчину і почав її гнути до землі. Він мав у руці мотузки, і хоч дівчина боролася наче львиця, то проте він звязав її руки і ноги.

Обезсиливши її ось так, він трутив її на мураву. Сам почав глибоко відсапувати і стирати з чола піт. Дівчина ціла тремтіла. По хвилі Ідені до неї промовив: „Тепер спи. Я спатиму і ти спи. Бо завтра перед нами далекий марш. І не думай, що я понесу тебе на своїх руках". По тих словах Ідені сам положився на землю.

Дівчина, очевидно, не могла ніяк заснути. Перед її очима пересувалися страшні образи, в яких вона заздалегідь уявляла собі свою муку. Ідені лежав спокійно і здавалося поволі засипляє. Лиш далекий рев льва пробуджував його на хвилю, після чого він знову западав у сон. Тарзан почав поволі підсуватися до сплячих.